

דף ב

'שלשים ושש כריתות בתורה'. רש"י (כאן בד"ה פסח ומילה ובדף ז. ד"ה כרת, ובשבת כה. ובחולין לא סע"א ניל"ד ברש"י להלן כג: ד"ה איסור מיתה) מפרש 'כרת' – שמת בלא בניים. וכן דעת רבנו תם, וכ"כ רבנו יונה (בפרושו לאבות ב,א).

ואילו ריב"א (בתוס' שבת כה סע"א; יבמות ב. ד"ה אשת; להלן ז. ד"ה דחנקתיה) סובר שהכרתת זרע הוא עונש 'ערירי' [הנאמר בדודתו ובאשת אחיו, ונלמד מהם בהקש לשאר עריות. עתוס' יבמות שם], אבל עונש 'כרת' גרידא הוא שאינו מגיע לששים שנה, כמו שאמרו במסכת מועד קטן (כח.). ובירושלמי (בכורים ב) אמרו שאינו מגיע לחמשים. וכן דעת הרמב"ן (בסוף אחרי מות ובספרו תורת האדם – שער המיחוש, ענין הפטירה).

עוד למהותו של עונש כרת ועניניו, ע' בנספח שבסוף המסכת.

'יצא מגדף שאינו עושה מעשה'. כתב בספר מנחת חינוך (ע,יא): יש להוכיח מכאן שהמגדף בכתב אינו חייב, שאם כן אין לנקוט זאת ככלל פסוק 'יצא מגדף שאינו עושה מעשה'.

הראיה מבוססת ביותר עפ"י הגמרא דלהלן (ג): שלכך לא אמרו חכמים 'יצאו מגדף ובעל אוב – כי בבעל אוב יש אופן שיש בו מעשה – משמע שבמגדף אי אתה מוצא מעשה.

ולכאורה אפשר לדחות על פי מה שאמרו להלן (ד). וברש"י ג סע"ב ור"ן סנהדרין (סה): שאף על פי שעקימת שפתיו הוי מעשה, מגדף נחשב אין בו מעשה הואיל וישנו בלב, כלומר עיקר איסורו בלב, והפה אינו אלא ביטוי למה שבלבו. ולפי"ז יש לומר שאף אם בכתיבה נחשב 'מגדף' וחייב כרת, אעפ"כ נחשב 'אינו עושה מעשה' כיון שעיקרו בלב.

ועוד יתכן לחדש, כיון שעיקרו בלב ואין הפה נחשב אלא כמגלה את האיסור, אם כן גם אם בעלמא כתיבה אינה כדיבור (ע' שב יעקב מט), כאן די גם בגילוי ע"י כתיבה לחייב, שהרי עיקר האיסור הוא בלב ואין צורך בביטוי שפתיים דוקא, והרי הוא מביע את מחשבתו בצורה מפורשת בכתיבה ומתקיים בזה תנאי המשנה בסנהדרין נה: 'המגדף אינו חייב עד שיפרש השם'. אך שמא אין זה בכלל 'נוקב', ומאידך י"ל שלמלקות וכרת א"צ דין 'נוקב'. וצ"ע היטב בסוגיא שם נו. וער"ן שם סה: שאם שמע גידוף בשם מאחר וקיבל הדברים הללו, אעפ"י שלא גידף מעצמו חייב.

(ע"ב) 'אמר ר' יוחנן: שאם עשאן כולן בהעלם אחת חייב על כל אחת ואחת'. הנה זה דבר פשוט

שאין צריך לאמרו, שהעובר במזיד על עבירות הרבה, לוקה על כל אחת ואחת. ואם כן יש לשאול מדוע צריך להשמיענו שחייב חטאת על כל חטא וחטא, מה חילוק יש בין חיוב מלקות לחטאת?

יש לומר שמשמיענו שכל השלשים-ושש המנויים במשנה, איסורים מחולקים המה, שלא נאמר כל העריות שם איסור אחד הוא (והרי כולן נכללו ב'כרת' אחת, והוה ס"ד שגם חטאת אחת תהיה לכולן. ערש"י מכות יד.).

וכן באיסורי עבודה-זרה, וכמו שמבואר בהמשך הסוגיא.

עוד יש לומר שיסוד הדין שכל דבר שחייבים על זדונו כרת חייבים על שגגתו חטאת, אינו רק כלל לסימן בעלמא שעבירה שזדונה כרת דינה בחטאת בשוגג, אלא קשורים הדברים בעצם זה לזה, שחיוב חטאת בא במקום הכרת עצמו, ולו יצויר שייפטר מכרת מטעם כלשהו – לא יתחייב חטאת כלל [כן יש להוכיח מהסוגיא בפ"ב דמכות ומשבת סט]. מעתה יש לומר שהיה עולה על הדעת שהעושה עבירות הרבה בהעלם אחד, הגם שמצד העבירה עצמה יש כאן שמות מחולקים, אבל מצד חיוב כרת שם אחד הוא לכולם, שהרי שם 'כרת' אחד הוא [אם כי חייב כרת על כל אחת ואחת] – קמשמע לן שאעפ"כ שמות האיסור מחולקים לחיוב חטאת. [ונראה שמאותו הטעם סלקא דעתין שמביא חטאת אחת לכל

העריות, שהרי נכללו כולן ב'כרת' אחד וחיוב החטאת שייך בעצם לדין כרת כאמור – לכך יצאה כרת באחותו לחלק, כדלהלן בגמרא].

עוד יש לומר שהשמיענו אפילו באופן שהיתה שגגה אחת ממש לכל האיסורין, כגון תינוק שנשבה בין הנכרים, שאינו יודע כלל את התורה, הוה אמינא שמביא חטאת אחת בלבד, שהרי שגגה אחת היא לו בעצם, קמ"ל שחייב על כל אחד ואחד [למאן דאמר שתינוק שנשבה לבין העכו"ם אינו נידון כאנוס – ע' שבת סח] (עפ"י חדושי ר' אריה לייב מאלין ח"ב נו. וע"ע חדושים ובאורים ג, ט).

א. עוד י"ל שהיה מקום לומר, זה שבמלקות לוקה על כל אחת, לא משום ריבוי האיסורין הוא אלא משום ריבוי ההתראות, והלא אפילו בעבירה אחת התראות מחלקות, כמו שאמרו בנוזר שאמרו לו אל תשתה אל תשתה חייב על כל אחת ואחת, אבל לולא חילוק התראות אין לחייב אלא אחת על כל העבירות ואפילו על איסורים מחולקים, ואם כן בשוגג שאין שם התראה, הו"א שחייב אחת. ובפרט בקרבן שהוא בא לכפרה ולא לעונש, היה מקום לסבור שקרבן אחד מכפר על כמה עבירות (וכמו קרבן עולה שמכפר על כמה 'עשין' – ע"ע במובא בזבחים ז). וכן היה מקום לומר שהחיוב בא על עצם שגגת העולם, והרי העולם אחד הוא. קמ"ל.

ב. מה שכתב בחדושי רא"ל שאם יצויר שייפטר מכרת מסיבה כלשהי, ייפקע חיוב חטאת – בקהלות יעקב (שבת ל) הוכיח לאידך גיסא, מכך שהוצרכנו (במכות יד) לימוד מיוחד שאין חיוב חטאת למי שלא מל, והלא לדעת הרמב"ם (מילה א) לא חל חיוב כרת למי שלא מל עד שימות והוא ערל, ולפי זה היכי משכחת לה לחייב קרבן, הלא עדיין אינו חייב כרת – אלא מוכח שאין חיוב כרת גורם אלא העבירה עצמה מחייבתו, אלא שצריך שיהא על עבירה זו דין כרת בעלמא, ע"ש.

ונראה שראיה זו אינה מכרחת, כי יש לתרץ כמו שכתב בשיטה מקובצת (כאן), שמשכח"ל באופן שהוא אנוס עתה מלמול, כגון שנסתרס, שכיון שהויד בתחילה – חייב כרת, הגם שהוא אנוס עכשיו. ותירוץ זה נכון אף לשיטת הרמב"ם כמו שכתב החזון איש (באה"ע קמח לדף כט).

אמנם בקה"י שם הוכיח ממק"א שאף באופן שבשעת העבירה היה בדין כרת, ואחר כך נפטר – אעפ"כ נשאר בחיוב חטאת. אך נראה שזה יתכן אף לדעת הגרא"ל שהחטאת באה במקום הכרת – כי י"ל ששעת העבירה היא הקובעת, ולא שעת הבאת החטאת.

ויש להביא דוגמא נוספת לכך שקיים חיוב חטאת באופן שאין עונש כרת בפועל – העושה שני חצאי מלאכה בשתי שבתות, שבמזיד פטור ממיתה וכתר, ובשוגג חייב בודון שבת. וזה עפ"י דברי האור-שמח (שגגות ז). ואמנם אין הדבר מוסכם – ע' בשפת אמת להלן יז: שבט הלוי ח"ג מ, ה.

וע' גם בשפ"א (שבת ג). שהעלה אפשרות – לט"ד דגמרא – ששנים שעשו מלאכה פטורים מכרת ואעפ"כ יתחייבו קרבן משותף.

גם יש לעיין בפחות מכן עשרים שהוא חייב חטאת אעפ"י שאין ב"ד של מעלה מענישים אותו וא"כ אינו חייב כרת [ובספר תיבת גומא לפמ"ג (פרשת חיי) כתב משום כך שפטור מאשם תלוי, ונחלקו עליו אחרונים – ע' במובא בדע"ת ה סקי"א ובדרכ"ת שם סקכ"ה].

'אמר רבי יוחנן: שאם עשאו כולן בהעלם אחד חייב על כל אחת ואחת'. מה שנקט 'כולן', והלא אין שייך שכולן ייעשו באדם אחד, שהרי הבא על הבהמה ואשה המביאה בהמה עליה נמנו כשתים [מפני שהן שני איסורין נפרדים – ע' ספר המצוות ל"ת שמת; אג"מ אה"ע ח"א טז] – כבר פירש רבי יוחנן עצמו (להלן ג). תנא גברי קחשיב ותני: 'הבא על הזכור והמביא זכור עליו'.

ופסח ומילה שאין בהם קרבן – ודאי אינם בכלל דבריו, שהרי אין אני קורא בהם 'שם' עשאו, שאינם בעשיה אלא במניעה. אכן לענין כרת במזיד אתה מוצא ל"ו חיובים באדם אחד, שהרי מי שלא מל עצמו במזיד ולא עשה פסח – חייב כרת משום פסח, כמו שאמרו בפסחים סט: וכן פסק הרמב"ם (קרבן פסח ה, ד).

'מסור'. על הצורה הלשונית – ע' במובא בבבא-קמא צט.

'בשלמא פטור לגמרי לגמרי לא מצית אמרת דכתיב כי כל אשר יעשה מכל התועבת האלה ונכרתו...'. פירוש: 'פטור לגמרי לא מצית אמרת' – עד שיעבור על כולן, שכן משמע 'מכל התועבות' אפילו על מקצתם חייב (שיטמ"ק בשם הרא"ש. וע' גם בעולת שלמה).
ויש מקום לפרש: 'פטור לגמרי' – כאשר עשה את כולן, אין די לו בחטאת אחת לכפרה, 'לא מצית אמרת דכתיב כי כל...' – וכשם שבמזיד די לו בעונש כרת כשעשה את 'כל התועבות', הכי נמי די לו בחטאת בשוגג (עפ"י הגר"ס).

'... הכא נמי מה אחרות מיוחדת שהיא ערוה ואין לה היתר בחיי אוסרה, אף כל שאין לה היתר בחיי אוסרה – יצאה אשת איש שיש לה היתר בחיי בעלה' – ואם כן נאמר שאם בא על כמה עריות בהעלם אחד ובכללן אשת איש, לא יתחייב עליה בפני עצמה אלא תיכלל בקרבן שמביא על איסור אחר (כנ"פ. וע' בחדושי הגר"י וינוגרד).

'אלא כרת דאחרות למאי אתא... לחלק על אחרות שהיא אחות אביו ושהיא אחות אמו'. אין להקשות מנין להעמיד באופן זה ששולשתן משם אחוה, שמא בא הכתוב לחלק דוקא בשמות שונים לגמרי, כגון בא על כלתו שהיא נדה, או אחרות שהיא אשת איש – לפי שהכתוב מדבר באיסור אחוה (תוס' להלן טו. ד"ה לחייב. וע' שפ"א).

*

שלשים ושש כריתות

'דהנה הכריתות שבתורה הם שלשים ושש, ומהם רבים באיסורי הערוה, רצוני לומר על בעילה האסורה, וכן מיתות בית דין בענין הבעילה – שש עשרה. ואין באיסור המאכלים מיתה כלל. והטעם בהיות העונשין הגדולים, כמיתת ב"ד והכרת בעיני הבעילה – מפני שגילוי העריות דבר נמאס מאד אצל התורה, כנזכר בזאת הפרשה ובמקומות רבים בכתוב. וחכמים מזכירין לעולם עבודה זרה וגילוי עריות ושפיכות דמים – יזכירו אותה אחר עבודה זרה וקודם שפיכות דמים, וכמו שאמרו אלקיהם של אלו שונא זימה הוא, ויש לענין סוד גדול בסוד היצירה.
והרב אמר במורה הנבוכים (גמא) בעבור היות יצר האדם גדול בענין המשגל, והתאוה בו רבה, והדברים שהם רבי המכשולות צריכים עונש גדול ליסר אותם. וגם זה אמת.'
(רמב"ן סו"פ אחרי מות. וע"ש יחו)

'אמר רבי יוחנן: מפני מה לקו באיכה – מפני שעברו על ל"ו כריתות שבתורה. ו'איכה' בניגמטריא ל"ו (סנהדרין קד:).

'... כי כאשר ישראל היו דבקים בו יתברך, אי אפשר שיהיו גולים מן הארץ עד שתשב העיר בדד, אבל בשביל שנכרתו ישראל מן העיקר, הוא השם יתברך, ולכך הלכו ישראל בגולה, כי קודם זה היו נטועים כעץ שהוא שתול על פלגי מים, וכאשר עברו ל"ו כריתות נכרתו מן הש"י. והדבר שהוא גורם הכריתה מן הש"י, הם הכריתות שבתורה כדכתיב הכרת בעולם הזה תכרת

לעולם הבא. ומפני זה נכרתו מן העיקר עד שהלכו בגולה... (ע"ע על הקשר של עולם הבא לארץ ישראל – ביוסף דעת סנהדרין צ).

... ונראה כי ל"ו כריתות כנגד מה שאמרו בסוכה (מה:): שיש ל"ו צדיקים שמסתכלים באספקלריא המאירה שנאמר **אשרי כל חוכי לו**. ואלו ל"ו הם הפך זה, כי הצדיקים עם השי"ת לגמרי, ובעלי כריתות נכרתים מן השי"ת לגמרי, ודבר והפכו הם שוים' (מתוך נצח ישראל – פרקים ח' ט'. עע"ש).

'והפסח והמילה מצוות עשה' –

המיוחד בשתי מצוות-עשה אלו, שיש בהן כרת – כי על ידיהן קנה השי"ת את ישראל להיות לו לעם, לאחר ששחררם מיד משעבדיהם. נמצא אדם מיישראל שאינו מקיים מצוות אלו, מראה בעצמו שאינו מרוצה מקבלת עול זה, והריהו מכרית עצמו מעמו (עפ"י בני יששכר ניסן ד,ה).

הרמב"ם (בפירושו למסכת אבות) כותב: מעונשן של העבירות יש לנו ללמוד מתן שכרן של מצוות. ולמדנו לפי זה שכשם שהמבטל מצוות אלו ענוש כרת, כך בקיומן מתקשר האדם בקשר אמיץ וחזק מאד להשי"ת, והלא מדה טובה מרובה ממדת פורענות. ומשום כך ניתנו לבני ישראל שתי מצוות אלו כבר במצרים (עפ"י שם שמואל ויקהל).

דף ג

'ור' יצחק סבר עונשין מן הדין ואיבעית אימא יליף עונש מאזהרה'. ערש"י. וקשה, הלא רבי יצחק סובר אין מלקות בחייבי כריתות, ומה ענין עונשין מן הדין יש באחותו, והלא בסוגיא במכות (יג) מבואר שלכרת ולקרנב אין צריך אזהרה.

ונראה שרש"י הולך לשיטתו במשנה (ד"ה ופסח ומילה). ולכן גם פירש האזהרות בכל השניים במשנה. עפ"י קה"י שאין קרבן אלא על לאו. וכן נראה לכאורה מדברי הרמב"ם בכמה מקומות (וכבר עמדו האחרונים לישב הדברים עם הסוגיא במכות. ע' במפרשים מכות יג; חדושי הנצי"ב יומא פא. קה"י כריתות א).

ולפי הסוגיא במכות נראה לפרש שאין כוונת הגמרא לאיסור אחותו אלא לשאר מקומות, וזהו 'ר' יצחק סבר עונשין מן הדין' – בשאר מקומות, שהרי אין לו לימוד מאחותו לומר שאין עונשין. 'אבע"א יליף עונש מאזהרה' – בשאר מקומות שיש אזהרה מפורשת, אבל כשאין אזהרה סובר אין מזהירים מן הדין.

'אמר ר' אלעזר אמר ר' הושעיא: כל מקום שאתה מוצא ב' לאוין וכרת אחד, חלק חטאת ביניהן... וכי מאחר דלאוין מוחלקים כרת דאחותו דכתב רחמנא למה לי...'. לפי דברי רבי אלעזר אין צורך בלימוד מיוחד לחלק חטאות בשמות מחולקין, אלא למדים מואל אשה בנדת טמאתה שאם בא על חמש נדות בהעלם אחד, שחייב על כל אשה ואשה, שאף על פי שאין שם לאוין מחולקין – גופים מחלקים (ריטב"א מכות יד. ותמה על לשון רש"י שם. ואולם הרש"ש שם כתב לפרש דברי רש"י שעולין בקנה אחד עם דברי הריטב"א).

– דוקא בשני דברים ששמותיהם חלוקים, אפילו שמותיהם דומים זה לזה, כגון אחותו שהיא אחות אביו ואחות אמו, אבל שני לאוין בדבר אחד כגון אכל חלב המוקדשין אליבא דר' יהודה שסובר (ד:): לוקה שנים משום חלב, או אפילו בשתי פעולות כגון אכל חלב חולין עם חלב המוקדשין בהעלם אחד, או דם

שאלות ותשובות לסיכום ולחזרה – מסכת כריתות

פרק ראשון; דף ב (ג)

א. כמה חיובי כריתות יש בתורה ואלו הם? מה דינם בעדים ובהתראה?

תנן: שלשים ושש כריתות בתורה; –

1. הבא על האם; 2. על אשת האב; 3. על הכלה; 4. על הזכור (ובכלל זה שוכב ונשכב. ומח' תנאים היא בשוכב ונשכב בהעלם אחד, אם חייב אחד או שנים, כדלהלן ג.); 5. על הבהמה; 6. אשה המביאה בהמה עליה. (כל אלו דינם בסקילה – בעדים ובהתראה).

7. הבא על אשה ובתה. (בכלל זה: בת בתה ובת בנה, בתו (מאנוסתו), בת בנו, חמותו, אם חמותו ואם חמיו. וכולם בשרפה).

8. אשת איש (נשואה – בחנק. נערה המאורסה – בסקילה).

לדעת מהר"ם מרוטנבורג (מובא בתורא"ש יבמות לד.) בנערה המאורסה אין חיוב כרת ולא חטאת בשגגה. ואולם בשו"ת מהר"ח או"ז (קסד) כתב שהר"מ חזר בו. וע"ע ערוך לנר כאן; אבני נזר אה"ע (ג).

9. אחותו; 10. אחות אביו; 11. אחות אמו; 12. אחות אשתו; 13. אשת אחיו (בין אחיו מאביו בין מאמו, אלא שאשת אחיו מאמו אין בה עונש 'ערירי' רק 'כרת' גרידא. לפי תוס' להלן יד: ועוד, עפ"י תו"כ); 14. אשת אחי אביו; 15. הבא על הנדה (כל אלו אין בהם מיתת בית דין).

16. מגדף; 17. עובד עבודת כוכבים; 18. נותן מזרעו למולך; 19. בעל אוב; 20. מחלל שבת (דינם בסקילה).

21. טמא שאכל קדש; 22. הבא אל המקדש טמא; 23. האוכל חלב 24. ודם 25. ונותר 26. ופיגול; 27. השוחט 28. והמעלה קדשים בחוץ; 29. האוכל חמץ בפסח (כוית. תוספתא פסחים א; ביצה ז:); 30. האוכל 31. והעושה מלאכה ביום הכיפורים; 32. המפטם את השמן במתכונתו; 33. המפטם את הקטורת במתכונתה; 34. הסך משמן המשחה (כל אלו אין בהם מיתת בית דין).

35. הפסח; 36. והמילה [– מצוות עשה].

א. חיובים נוספים שאינם מנויים במשנתנו; –

מעשה ידעוני. ולכך לא נשנה במשנה, משום שאינו מחלק חיוב חטאת לעצמו, כמבואר להלן

ג. [ודוקא אוב וידעוני בכרת, לא שאר מכשפים. תוס' זבחים מט. ד"ה לפי].

הבא על אביו ועל אחי אביו – חייב כרת (עפ"י סנהדרין גד. וכלול הדבר ב'זכר' דמתניתין, ע"ש בתוס'). בירושלמי (סנהדרין ז,יא) מובא שיש עונש כרת למקלל אביו ואמו. וזה שלא שנינו במשנה – משום שאין בו לאו ולא מעשה כלל (ע' שטמ"ק. ומשום כך גם אין בו חטאת – עפ"י תורת כהנים). ויש אומרים שהתלמוד שלנו חולק על הירושלמי בדבר.

מכה אביו ואמו – לא שמענו בו עונש כרת. וכבר תמהו על מה שכתב בספר החינוך (מה) שיש

בו כרת. ע"ע הגהות משל"מ שם; שבט הלוי ח"ה קונטרס המצוות כד. וכן שאר ראשונים כתבו שאין בו כרת, וכ"ה בתוספתא ובתו"כ.

יש מי שכתב שמסית ומדיח, מכשף, נביא שקר ועדים זוממים – מחייבי כריתות הם [שהרי אמרו בגמרא שאין בשגגתם חטאת מפני שאין בהם מעשה ולא אמרו מפני שאין בהם כרת] (עפ"י הרא"ם ויקרא ד). ואין כן דעת שאר הראשונים (עתוס' כתובות לו: וזכרים מט. פירוש הראב"ד לתו"כ חובה א; מאירי סנהדרין סג. ועוד. וע"ע חשק שלמה כאן).

במקום אחר (שבועות יג.) אמרו שהפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים בתורה שלא כהלכה – בכרת. וי"א שהדבר שנוי במחלוקת תנאים. וי"מ שהפורק עול היינו ע"ז, ומפר ברית היינו מילה. ומגלה פנים – אינו ב'כרת' ממש (עפ"י שטמ"ק). ובכל אופן אין באלו קרבן כיון שאין בהם 'לאו', ואפשר שלכך לא מנאם תנא דמתניתין (עתוס' יבמות ט. ד"ה מה עבודת; יומא פו).

ועוד יש 'כרת' מדברי קבלה, ואין בו חטאת בשוגג; הנועל נכרית בפרהסיא, או אף בצנעה (ע' סנהדרין פב. ובראשונים). וכן יש עוד כיוצא בזה (ע' שבועות יג 'כי דבר ה' בזה... [ובהמשך כתיב 'הכרת כרת'] – זה הפורק עול ומגלה פנים בתורה... זה המיפר ברית בשר). ולא נמנו במשנתנו לפי שאין בהם לאו, או מטעם אחר. ע"ע בשיטמ"ק כאן; תוס' יומא פו. ויבמות ט. שער הגמול לרמב"ן; שערי תשובה לרמב"ן יונה ג, קכא.

ב. כל חייבי כריתות שאין בהם מיתת בית דין, יש בהם מלקות במזיד והתראה, מלבד פסח ומילה שהן מצוות עשה [וכן לאוין שאין בהם מעשה]. וכיון שלקו נפטרו מידי כריתתן (כן סתמה המשנה במכות יג, וכן דעת ר' ישמעאל ור' עקיבא. וכן הלכה). ורבי יצחק חולק ואומר לכך יצאה כרת באחותו, לדונה בכרת ולא במלקות, וממנה למדים לדעתו לשאר האיסורים.

דפים ב – ג

ב. א. מה דינם של חייבי כריתות בשגגה וב'לא-הודע'?

ב. עשאו בהעלם אחד – כמה חטאות הוא חייב?

א. חייבי כריתות, חייבים על שגגתם חטאת קבועה ועל 'לא הודע' שלהם – אשם תלוי. מלבד מטמא מקדש וקדשיו – שהשוגג דינו בקרבן עולה ויורד ואין שם אשם תלוי. דברי ר' מאיר.

חכמים אומרים: המגדף אינו בחיוב קרבן, לפי שאינו עושה מעשה (ונאמר תורה אחת יהיה לכם לעשה בשגגה). ורבי עקיבא (ז) חולק וסובר שמגדף מביא קרבן.

בעל אוב; לדעת חכמים אליבא דריש לקיש (ג); אינו מביא קרבן לפי שאין שם מעשה גדול אלא הקשת זרועות, מלבד במקטר לשד [על מנת לחברו ולא לעבדו].

מדברי הרמב"ם (שגגות א, ד) נראה שפסק כרבי יוחנן שבעל אוב חייב בכל אופן [אלא שצריך עיון שבהלכות עכו"ם (ו, א) נקט רק אופן שמקטיר ועושה מעשה. ל"ה].

פסח ומילה – אין בהם קרבן בשגגה (ואפילו רבי עקיבא המחייב קרבן בלא מעשה, אין מחייב אלא בחטא שעוברים אותו במחשבה עכ"פ, אבל לא בהימנעות ממצוה. עפ"י אבני נזר או"ח שכה, ג, שעט, ז).

היו ראשונים שכתבו שהמעלה בחוץ בשגגה פטור מחטאת, ממייעוט מיוחד. והראשונים דחו דעה זו מהלכה (ערמב"ן ומאירי קדושין מג).